

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA KAIP ORGANIZUOJAMAS STUDIJŲ PROGRAMŲ RENGIMAS IR VERTINIMAS

2012 m. spalio 1 d. Nr. VA-P-50-1-12
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant 2012-01-16 pavedimą Nr. P-50-1

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:

Jonas Izokaitis (grupės vadovas)

Arturas Balsys

Vita Kondratavičiūtė

Dormantas Blažaitis

Auditas pradėtas 2012-01-16

Auditas baigtas 2012-10-01

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti

Valstybės kontrolės interneto puslapyje

adresu www.vkontrole.lt

SANTRAUKA

Lietuvoje veikia 23 universitetinės aukštosios mokyklos: 14 valstybinių ir 9 nevalstybinės (žr. 2 priedą). Jos 2012 m. vykdė 1 194 studijų programas (2012-06-15 duomenimis). Aukštosios mokyklos turi autonomiją¹ rengti ir tvirtinti teisės aktų nustatytus reikalavimus atitinkančias studijų programas. Aukštosiose mokyklose vykdomos tik akredituotos studijų programos, kurios turi būti akredituojamos ne rečiau kaip kartą per šešerius metus. Studijų kokybės vertinimo centras (SKVC) 2009–2011 m. akreditavo 822-i aukštųjų mokyklų parengtas ir pateiktas studijų programas, iš jų 424-ios ketinamos vykdyti. Studijų programų akreditavimo paskirtis – įvertinti, ar studijų programos atitinka teisės aktų reikalavimus.

Įgyvendinant Nacionalinės studijų² ir Bendrosios nacionalinės kompleksinės³ programų priemones, 2007–2012 m. skirta 85 mln. Lt studijų programoms atnaujinti ir naujoms rengti (žr. 3 priedą).

Viešojoje erdvėje gausu straipsnių, kad aukštosiose mokyklose siūlomos studijų programos nevisiškai atitinka ūkio sektorių poreikius, nepakankamas socialinių partnerių vaidmuo aukštosios mokyklos veikloje; vykdomos besidubliuojančios, daug finansinių ir materialinių išteklių reikalaujančios studijų programos, ne visų programų kokybė atitinka studentų ir Europos aukštojo mokslo erdvės keliamus kokybės reikalavimus.

Audito metu siekiant įvertinti, kaip organizuojamas studijų programų rengimas (atnaujinimas) ir vertinimas, buvo nagrinėjami šie klausimai:

- ▶ Ar universitetinės aukštosios mokyklos (universitetai) tinkamai planuoja studijų programų rengimą ir atnaujinimą?
- ▶ Ar rengiant ir atnaujinant studijų programas atsižvelgiama į studentų ir darbdavių lūkesčius?
- ▶ Ar faktiniai ištekliai atitinka nurodytus studijų programose?
- ▶ Ar universitetuose vykdoma studijų programų rengimo (atnaujinimo) stebėseną?
- ▶ Ar universitetų viešai skelbiama informacija apie studijų programas yra lengvai prieinama ir pakankama?
- ▶ Ar SKVC tinkamai organizuoja programų vertinimą ir akreditavimą, rezultatų viešinimą?

Audito išvados suformuluotos atlikus audito procedūras Švietimo ir mokslo ministerijoje (ŠMM), kuri formuoja valstybės mokslo ir studijų politiką ir organizuoja, koordinuoja ir

¹ Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas, 2009-04-30 Nr. XI-242, 7 str., 2 d., 4 p.

² Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007-12-03 įsakymas Nr. ISAK-2334 „Dėl Nacionalinės studijų programos patvirtinimo“ (2009-06-19 Nr. ISAK-1293 redakcija).

³ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007-12-03 įsakymas Nr. ISAK-2336 „Dėl Bendrosios nacionalinės kompleksinės programos patvirtinimo“ (2010-03-01 Nr. V-263 redakcija).

kontroliuoja jos įgyvendinimą, tvirtina bendruosius ir specialiuosius reikalavimus (studijų krypties, kryptių grupės arba studijų srities aprašus) pirmosios ir antrosios pakopų ir vientisųjų studijų programoms; SKVC, kuris aukštųjų mokyklų teikimu vertina ir akredituoja studijų programas; atrinktuose trylikoje valstybinių universitetų (žr. 2 priedą), kurie rengia ir turi tvirtinti teisės aktų reikalavimus atitinkančias studijų programas, organizuoja ir vykdo studijas ir atsako už mokslo (meno) veiklos, studijų ir kitos veiklos kokybę. Šie trylika universitetų vykdo apie 70 proc. universitetinių ir koleginių aukštųjų mokyklų vykdomų programų. Juose mokosi apie 60 proc. visų šalies studentų.

Valstybės kontrolės auditoriai, atsižvelgdami į universitetų autonomiją, apimančią akademinę, administracinę, ūkio ir finansų tvarkymo veiklą, grindžiamą savivaldos principu ir akademinę laisvę⁴, pateikė jiems pasiūlymus. Kitiems subjektams pateiktos rekomendacijos ir bus vykdoma jų įgyvendinimo stebėseną.

Išvados

1. Studijų programų rengimas, atnaujinimas ir vertinimas ne visada organizuojamas tinkamai, nes:

– vykdoma ne visų studijų programų rengimo ir atnaujinimo stebėseną ir kontrolę, todėl dalis studijų programų parengiamos nepakankamai pagrindus poreikį ir neturint reikiamų išteklių programos tikslams įgyvendinti. Vykdam tokias programas nepateisinami studentų lūkesčiai gauti kokybišką išsilavinimą (1.2 ir 1.3 poskyriai, 9–10 psl. ir 11–12 psl.);

– universitetai nerengė studijų programų rengimo ir atnaujinimo planų, kuriuose numatyti visi reikalingi ištekliai, finansavimo šaltiniai. Nevykdant studijų programų rengimo ir atnaujinimo planavimo universiteto (instituciniu) lygmeniu, sudėtinga laiku reaguoti į darbo rinkos pokyčius, nustatyti reikiamas investicijas į studijų procesą, užtikrinti reikiamus išteklius (1.1 poskyris, 9 psl.);

– studentai ir kiti socialiniai partneriai (darbdaviai) nepakankamai įtraukiami į programų rengimą, vertinimą ir nesudaromos pakankamos sąlygos parengti rinkos poreikius ir studentų lūkesčius atitinkančias studijų programas (1.4 ir 2.3 poskyriai, 12–13 psl. ir 18–19 psl.);

2. Nuo 2011 m. liepos mėn. Studijų kokybės vertinimo centras akredituoja daugumą ketinamų vykdyti programų neatlikdamas išorinio vertinimo, taigi nesivadovaujama teisės aktais (2.2 poskyris, 16–17 psl.).

3. Neribojamas tų pačių studijų programų pakartotinio teikimo akreditavimui skaičius, todėl studijų programų vertinimui skirti ištekliai gali būti naudojami neefektyviai ir sudaromos sąlygos ilgai vykdyti programas su trūkumais (2.2 poskyris, 17–18 psl.).

---

⁴ Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas, 2009-04-30 Nr. XI-242, 7 str. 1 d.

4. Viešai prieinama informacija apie studijų programas neatitinka teisės aktų jai keliamų reikalavimų, kad būtų skelbiama tiksli kiekybinė ir kokybinė informacija apie studijų programas, įsivertinimo rezultatus, studentų, absolventų ir kitų suinteresuotų šalių nuomonė apie studijų kokybę, pripažintų institucijų atliktus aukštosios mokyklos veiklos vertinimus, absolventų karjeros rodiklius, todėl nesudarytos sąlygos visoms suinteresuotoms šalims objektyviai įvertinti studijų programų kokybę ir palyginti panašias studijų programas skirtinguose universitetuose (3 skyrius, 19–21 psl.).

Rekomendacijos

Švietimo ir mokslo ministerijai:

1. Siekiant teisinio aiškumo ir suprantamumo, suderinti nuostatas teisės aktų, reglamentuojančių studijų programų vertinimą ir akreditavimą (2 ir 3 išvados).
2. Sukurti teises prielaidas SKVC vykdyti pateiktų universitetams rekomendacijų dėl studijų programų kokybės tobulinimo įgyvendinimo stebėseną ir informuoti visuomenę (3 išvada).

Studijų kokybės vertinimo centrui:

3. Siekiant užtikrinti studijų programų kokybę, inicijuoti teisės aktų, reglamentuojančių studijų programų vertinimą ir akreditavimą, suderinamumą (1, 2 ir 3 išvados).
4. Organizuojant studijų programų vertintojų darbą užtikrinti socialinių partnerių (darbdavių) aktyvesnį dalyvavimą ekspertų grupėse (1 išvada).

Pasiūlymai

Universitetams:

Siūlome nuolat interneto tinklalapyje ir kitais būdais viešai skelbti tikslią kiekybinę ir kokybinę informaciją apie studijų programas, suteikiamas aukštojo mokslo kvalifikacijas, mokslo (meno) veiklą, įsivertinimo rezultatus, studentų, absolventų ir kitų suinteresuotų šalių nuomonė apie studijų kokybę, pripažintų institucijų atliktus aukštosios mokyklos veiklos vertinimus, absolventų karjeros rodiklius (4 išvada).

Siekiant užtikrinti, kad naujos ir atnaujinamos studijų programos būtų tinkamai rengiamos, pagal Europos aukštojo mokslo erdvės studijų kokybės reikalavimus siūlome patobulinti studijų programų rengimo ir atnaujinimo proceso planavimą, stebėseną ir kontrolę. Siekiant grįžtamojo ryšio, siūlome užtikrinti studentų ir skatinti socialinių partnerių (darbdavių) dalyvavimą visame studijų programų rengimo procese (1 išvada).